

Motion till riksdagen

1986/87:Jo177

Martin Olsson och Görel Thurdin (c)

Reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.
(prop. 1986/87:146)

I propositionen 146 redovisar regeringen bl. a. ett åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige med anledning av det utredningsuppdrag regeringen fick av riksdagen (JoU 1985/86:24) i maj 1986.

Utgångspunkter för utredningsuppdraget var bl. a. att en helhetssyn måste läggas på Norrlandsproblematiken och att åtgärdsprogram för Norrlandsjordbruket borde utarbetas och hänsyn tas till hela livsmedelssektorns betydelse ur beredskapssynpunkt och som underlag för sysselsättningen.

I enlighet med 1985 års livsmedelspolitiska beslut borde utredningsarbetet utgå från att produktionsnivån för jordbruket i norra Sverige bör uppgå till minst 1984 års nivå.

Regeringen föreslår i propositionen ett åtgärdsprogram som för en treårsperiod avses kosta endast 100 milj. kr., vilket innebär att den genomsnittliga årliga satsningen på vart och ett av de sju länen – de fem norrlandslänen jämte Kopparbergs och Värmlands län – blir endast ca 4,5 milj. kr.

Centerpartiets jordbrukskommitté väcker i dag för partiets räkning en motion i anledning av propositionen. I den motionen tas bl. a. åtgärdsprogrammet upp till kritisk granskning både vad gäller de områden det föreslås uppfatta och den alltför begränsade medelsanvisningen.

Åtgärdsprogrammet och Västernorrlands län

I ett flertal motioner, främst i motionen A 491 väckt under årets allmänna motionstid, har vi tagit upp situationen i Västernorrland med en negativ sysselsättnings- och befolkningsutveckling samt behov av olika åtgärder för att vända utvecklingen.

I denna motion vill vi särskilt ta upp det föreslagna åtgärdsprogrammet sett ur Västernorrlands synpunkt och mot bakgrund av situationen, utvecklingen och prognoserna i länet.

Som nämnts skall enligt 1985 års beslut målsättningen vara att behålla jordbruksproduktionen i norra Sverige på 1984 års nivå. Jordbruksproduktionen har dock minskat i området. Det gäller inte minst Västernorrlands län. Detta visar att åtgärder som prisstöd och stöd för utveckling inte varit tillräckliga. Ännu mer otillräckligt hade prisstödet varit om inte riksdagsmajoriteten våren 1985 – samtidigt som åtgärdspaketet beställdes – höjt prisstödet med 100 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag till 510 milj. kr.

Befolkningsminskningen har under senare tid varit 1200 per år för Västernorrlands län och drabbat länets samtliga sju kommuner. Prognoserna

visar på en fortsatt negativ utveckling. Mot denna bakgrund är det synnerligen viktigt att alla möjligheter till sysselsättning i länet tas till vara och utvecklas. Jord- och skogsbruk utgör underlag för en betydande del av länets sysselsättning. Den negativa utvecklingen för jordbruket och jordbruksproduktionen måste därför brytas. Nedgången av produktionen i jordbruket drabbar i första hand landsbygden där primärproduktionen sker. Men genom den krympande jordbruksproduktionen minskar även underlaget för livsmedelsindustrin vilket begränsar sysselsättningstillfällen i många av tätorterna.

Sjunkande produktion inom jordbruket får även negativa konsekvenser när det gäller förutsättningar för jordbrukets förädlingsföretag att hålla uppe avräkningspriserna till jordbrukarna.

Länets jordbruk och jordbrukarna befinner sig härigenom i en ond cirkel. Lägre produktion höjer uppsamlings- och förädlingskostnader, vilket leder till lägre avräkningspriser, vilket i sin tur försämrar jordbrukarnas ekonomi och gör att de som borde nyetablera sig blir ännu mer tveksamma till att satsa på jordbrukaryrket.

Mot denna bakgrund är det mycket angeläget att kraftfulla åtgärder vidtas för att hejda den nuvarande utvecklingen av jordbruksproduktionen i länet. En tillfredsställande ekonomi som ger framtidstro för de enskilda jordbrukarna är nödvändig för uppehållande av produktion och därmed sysselsättning samt ur heredskapssynpunkt.

Fordras bredare program och större anslag

Mot bakgrund av behoven måste det anses närmast som uppseendeväckande att regeringen föreslår ett åtgärdsprogram som endast får kosta 100 milj. kr. under tre år i sju län. I propositionen (s.30) anger jordbruksministern att "enligt min mening kommer de åtgärder som föreslås i det följande att aktivt medverka till att sysselsättningen på landsbygden i norra Sverige främjas. Åtgärderna innebär även att jordbruksproduktionen i norra Sverige kommer att kunna upprätthållas på en acceptabel nivå".

Vi kan tyvärr inte dela jordbruksministerns bedömning. Vi är i stället övertygade om att 4,5 milj. kr. per år under tre år för speciella satsningar för jordbruket i Västernorrland inte alls kommer att vara tillräckligt.

Vi delar till fullo de synpunkter länsstyrelsen i Västernorrlands län i full enighet angett i sitt remissyttrande över det PM som ligger till grund för propositionen. I detta remissyttrande framhålls nämligen "att den samlade medelstilldelningen om 100 milj. kr. för en treårsperiod att fördela mellan de sju nordligaste länen synes förhållandevis blygsam" varför länsstyrelsen hemställde "att medelsramen uppräknas väsentligt".

Motsvarande synpunkter har anförts av LRF.

Enligt vad vi kan bedöma har regeringen inte föreslagit ett så omfattande åtgärdsprogram som riksdagen avsåg med sitt uttalande i fjol vår. En mer allsidig belysning behövs enligt vår mening och förslag till ett bredare åtgärdsprogram måste framläggas, vars syfte skall vara att ge det norrländska jordbruket en framtid så att det tillsammans med övriga näringar kan ge underlag för erforderlig sysselsättning samt behålla 1984 års produktionsnivå. Bl. a.

måste övervägas hur generationsskiften och övriga nyetableringar i jordbruket skall kunna underlättas. Att detta är en mycket viktig fråga visas klart av åldersstrukturen bland jordbrukarna. Skall det norrländska jordbruket kunna utvecklas i samma takt som jordbruket i övriga landet fordras även att långsiktiga resurser ställs till förfogande för forskning, utveckling och försöksverksamhet.

Vi anser att riksdagen dels bör hos regeringen begära att ett mer omfattande åtgärdsprogram utarbetas, dels beslutar att det föreslagna anslaget 100 milj. kr. får förbrukas under det första året. Anslag för åren därefter får riksdagen ta ställning till senare, men redan nu bör riksdagen uttala sig för en fortsatt satsning för att åtgärdsprogrammet skall kunna komma att fylla de viktiga uppgifter riksdagen avsåg med sitt uttalande våren 1986.

Mot. 1986/87
Jo177

Kalkningsprogram för Västernorrlands län

Vi vill i denna motion även ta upp en annan fråga av mycket stor betydelse för jordbruket i Västernorrlands län, nämligen det allvarliga försurningsläget. Länsmyndigheterna har bedömt försurningen så allvarlig i länet att hittills nära 1 milj. kr. av glesbygdsanslaget disponerats för bidrag till grundkalkning inom glesbygdsmrådet. Detta har skett trots att det totala anslaget till glesbygdssöd, som tilldelats länet, är klart otillräckligt och avsett att i första hand främja sysselsättning och service.

I en framställning från lantbruksnämnden 1985 finns ett räkneexempel varav framgår att medelsbehovet för 50-procentiga bidrag till behövlig grundkalkning kan uppskattas till 3 milj. kr. per år under en 10-årsperiod, alltså totalt 30 milj. kr. Nödvändigheten av att grundkalkning sker och storleksordningen av detta medelsbehov motiverar enligt vår mening att särskilda medel anvisas för grundkalkningsbidrag i bl. a. Västernorrlands län.

Riksdagen bör därför enligt vår mening hos regeringen begära förslag till grundkalkningsprogram och medelsanvisning härför.

Prisstöd och stödområdesindelning

Höjningen av prisstödet i fjol till 510 milj. kr. var värdefull. Stödet skall numera räknas upp årligen med hänsyn till pris- och kostnadsutvecklingen. Vi anser det mot bakgrund av jordbrukets situation vara synnerligt viktigt att uppräkningar fortsättningsvis sker så, att någon eftersläpning ej uppstår.

Vad gäller stödområdesindelningen i Västernorrland krävde både länsstyrelsen och näringen en förändring, vilken undertecknad Olsson tog upp i motion 1985/86:608, nämligen kravet på att Lidens och Holms församlingar i Sundsvalls kommun och Borgsjö församling i Ånge kommun skulle tillhöra prisstödsområde 2 a i stället för 2 b. I motionen framhölls att "produktionsförsättningarna för jordbruket i de tre nämnda församlingarna (är) svagare än i mellersta Norrlands kustbygder och Storsjöområdet som utgör område 2 b".

Eftersom det endast finns drygt 250 mjölkkor inom de tre församlingarna utgör merkostnaden för samhället ett närmast försumbart belopp men för berörda jordbrukare en värdefull ekonomisk förbättring.

Riksdagen avvisade motionskravet och framhöll att det i första hand ankommer på regeringen och jordbruksnämnden att meddela föreskrifter om mindre ändringar i gränsdragningen mellan stödområdena. Vi förutsätter att överväganden om nämnda ändrade gränsdragning snart kommer att göras och avstår från att begära något nytt riksdagsuttalande.

Mot. 1986/87
Jo177

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till ett utvidgat åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige,
2. att riksdagen beslutar att till *särskilda åtgärder för jordbruket i norra Sverige* anvisa ett reservationsanslag av 100 milj. kr. avsett för åtgärder främst under budgetåret 1987/88,
3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till ett grundkalkningsprogram för bl. a. Västernorrlands län.

Stockholm den 11 maj 1987

Martin Olsson (c)

Görel Thurdin (c)